

Bijen

faciliteren helpt

thema
vitamine g

Al tientallen jaren neemt de bijenpopulatie op een alarmerende wijze af. Omdat bijen zorgen voor de bestuiving van gewassen hebben ze een belangrijke rol in onze voedselproductie. Ons land telt ongeveer 350 soorten, waartoe ook de hommels worden gerekend. Bestuivende insecten zijn onmisbaar voor de natuur: de meeste bloeiende planten zijn afhankelijk van hun bestuiving.

Tekst en fotografie: Frank Moens

Oorzaak van de afname van de bijensoorten is een verslechterde leefomgeving. Dit komt door een combinatie van factoren: het verdwijnen van de diversiteit aan bloeiende gewassen uit de natuur, verstedelijking, het gebruik van zogeheten 'gewasbeschermingsmiddelen' en de agrarische monoculturen.

Wintersterfte

Een extra bedreiging voor de honingbij is de varroamijt, een parasiet, sinds 1983 in ons land aanwezig, die bijenvolken ernstig verzwakt waardoor ze in de winter sterven. Imkers hebben methodes ontwikkeld om deze parasiet terug te dringen. Mede hierdoor is de wintersterfte van bijenvolken de afgelopen twee jaar omlaag gegaan van ruim 20% in 2012 naar 9% dit jaar. Mogelijk heeft de afgelopen matige winter daarbij een handje geholpen. Gewasbeschermingsmiddelen zijn echter de grootste boosdoener voor de totale bijenpopulatie. Het decennialange gebruik van herbiciden tegen ongewenste inheemse bloeiende kruiden hebben van akkers en weilanden drachtwoestijnen gemaakt. Dat wil zeggen dat voor bestuivende insecten er nauwelijks stuifmeel en nectar te vinden is, hun dagelijks voedsel.

Een paar maanden geleden is een onderzoek gedaan naar planten verkrijgbaar bij tuincentra, waaruit bleek dat ze veel chemische stoffen bevatten die schadelijk zijn voor bijen. Dat geldt zelfs voor planten die worden aangeboden met het label 'bijenplant'. Het is bekend dat in de bloembollenteelt allerlei schadelijke middelen, waaronder neonicotinoïden, worden toegepast. Recent is uit onderzoek van de Radboud Universiteit in Nijmegen gebleken dat er mogelijk verband bestaat tussen de vervuiling van het oppervlaktewater met neonicotinoïden door lozing uit de kassen en de afnemende vogelstand.

De politiek heeft het terugdringen van de neonicotinoïden hoog op de agenda staan. Mede op initiatief van staatssecretaris Dijkema van Economische Zaken is in december 2013 een tijdelijk verbod van twee jaar ingesteld op het gebruik van de meest schadelijke middelen uit die groep.

Redding nabij?

Het bewustzijn groeit dat we een andere weg moeten inslaan. Zo groeit de vraag naar biologische producten en is de consument bereid om hier meer voor te betalen. Dat strekt zich ook uit tot biologisch geteelde tuinplanten en bloembollen. In onze tuinen kunnen we bijen helpen door zo veel mogelijk bomen, struiken en kruiden toe te passen die in het hele vliegseizoen van maart tot eind oktober nectar en stuifmeel leveren. In het voorjaar kunnen bijen vaak voldoende voedsel halen, maar na de bloei van de linde in juli neemt het aantal voor bijen interessante planten af.

Een paar suggesties voor de tuin: Van een groot gazon kan een deel worden omgevormd tot een bloemenwei met meerjarigen en grassen. Er zijn prachtige mengsels verkrijgbaar die na een paar jaar pas volwassen zijn en vervolgens voor lange tijd een pracht aan bloemen geven. Zorg dat het hele vliegseizoen van medio maart tot eind oktober in voldoende mate voedsel beschikbaar is voor de honingbij, zodat volken gezond de winter in gaan. Wat zijn de belangrijkste drachtplanten? Het sortiment bomen, struiken en kruiden is enorm, dus er is altijd wel een geschikte soort te vinden. Let op dat er verschil is in de mate waarin een plant stuifmeel en nectar levert. Op internet zijn voldoende lijstjes te vinden. Een duidelijke site met nectar- en stuifmeelwaarden is: www.imkerpedia.nl/wiki/index.php/drachtplanten.

Bij langdurig bloeiende, bijvriendelijke planten zal de tuin ook op nazomerse dagen veranderen in een zoemende oase waar ook de nodige vlinders van profiteren. Vergeet niet de laatbloeiende klimop een flinke ruimte te geven. Het 'verbloemen' van onze omgeving wordt zeker beloond.

Frank Moens is communicatiemedewerker van de Nederlandse Bijenhoudersvereniging.
Meer informatie: www.bijenhouders.nl.

Hommel.

Honingbij.

Na de bloei van de linde in juli neemt het aantal voor bijen interessante planten af. Foto: Shutterstock

De aardhommel. Foto Jeroen Vorstman